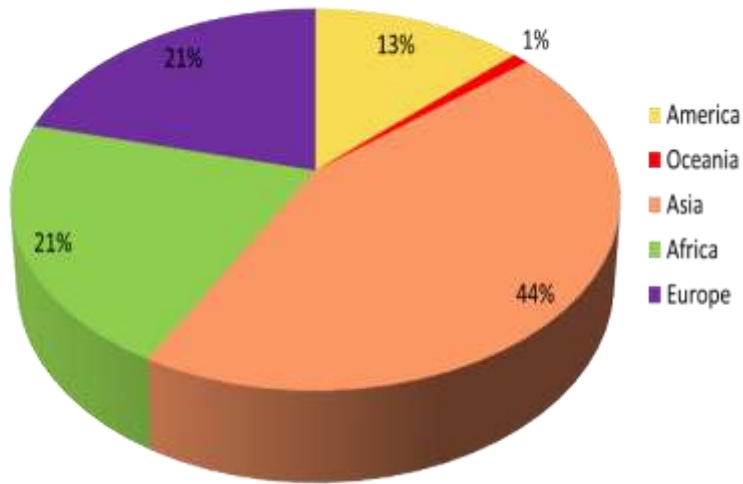

စိုက်ပျိုးရေးနှင့်မွေးမြူရေး အပြန်အလှန်အကျိုးပြု ပျားမျိုးစိတ်များအကြောင်း သိကောင်းစရာ

ကမ္ဘာ့ပျားမွေးမြူရေး

ကမ္ဘာကြီးသည် ခေတ်စနစ်နည်းပညာများ တိုးတက်ပြောင်းလဲလာသည်နှင့်အမျှ ရွာကြီး တစ်ရွာကဲ့သို့ ဖြစ်လာ ပါသည်။ လူသားများ၏စားဝတ်နေရေးအတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော စိုက်ပျိုး မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများသည်လည်း ခေတ်နှင့်အညီ နည်းပညာများတိုးတက် ပြောင်းလဲလျက် ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် စိုက်ပျိုးရေးနှင့် မွေးမြူရေးကို အခြေခံသည့် နိုင်ငံဖြစ်သည့်အတွက် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းနှင့် အပြန်အလှန်အမှီသလဲပြုနေသည့် မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပျားမွေးမြူ ရေးသည်လည်း တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ဒေသအလိုက် ပျားအုံပိုင်ဆိုင်မှု များကို လေ့လာကြည့်ပါက အာရှတွင် ၄၄%၊ အာဖရိကတွင် ၂၁%၊ ဥရောပဒေသတွင် ၂၁%၊ အမေရိကဒေသ တွင် ၁၃%နှင့် သမုဒ္ဒရာဒေသတွင် ၁% ခန့်ရှိကြောင်း သိရှိရပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံတွင် ပျားမွေးမြူ ရေးလုပ်ကိုင်သူ ၁၅,၀၀၀ ခန့်သည် ပျားအုံပေါင်း (၁)သန်းကျော်ခန့် မွေးမြူထားရှိပြီး တရုတ်နိုင်ငံ သည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ပျားရည်ထုတ်လုပ်မှု အမြင့်ဆုံးနိုင်ငံဖြစ်ကာ ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် ပျားရည် မက်ထရစ်တန် ၄၅၈,၀၀၀ ခန့်ထွက်ရှိကြောင်း သိရှိရပါသည်။

ကမ္ဘာ့အဝှမ်းမွေးမြူရေး ပျားအုံပိုင်ဆိုင်မှု အခြေအနေပြပုံ

မြန်မာ့ပျားမွေးမြူရေး

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပျားမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းကို ဥရောပပျားမျိုး (*Apis mellifera*) အား ပြည်ပမှ ၁၉၇၉ ခုနှစ်တွင် တင်သွင်းမွေးမြူခဲ့ကာ ယနေ့အချိန်ထိ ပျားမွေးမြူရေး လုပ်ကိုင်သူ ၉၀၀ ခန့်သည် ပျားအုံစုစုပေါင်း ၁၉၂,၇၇၀ ခန့်မွေးမြူလျက်ရှိပြီး ပျားရည်ထုတ်လုပ်မှုမှာ နှစ်စဉ် ၅,၁၅၀ မက်ထရစ် တန်ခန့်ထုတ်လုပ်၍ အာရှနိုင်ငံများသို့ တင်ပို့ရောင်းချလျက်ရှိပါသည်။

စိုက်ပျိုးရေးနှင့်မွေးမြူရေး အပြန်အလှန်အကျိုးပြုမှု

ဝတ်မှုန်ကူးပေးသည့် အင်းဆက်များစွာရှိသည့်အနက် ပျားများ၏ ခန္ဓာကိုယ်နှင့် ခြေထောက်၌ သဘာဝတရားက ပေးထားသည့် အမွှေးအမျှင်ကလေးများနှင့် ဝတ်မှုန်သယ်ဆောင်သည့် ဝတ်မှုန် အိတ်လေးပါဝင်သည့်အတွက် အခြားအင်းဆက်များနှင့် မတူညီဘဲ ဝတ်မှုန်များစွာကို သယ်ဆောင်၍ တစ်ပင်နှင့်တစ်ပင် ကူးလူးဆက် သွယ်ခြင်းဖြင့် ပန်းပွင့်များ၊ အစေ့အဆံများ ပိုမိုဖြစ်ထွန်းအောင်မြင် စေပါသည်။ စိုက်ပျိုးသူတောင်သူများအတွက် စိုက်ပျိုးသီးနှံများ အောင်မြင်နိုင်စေနိုင်သလို မွေးမြူသူတောင်သူများအတွက်လည်း ပျားမှထွက်ရှိသည့် ပျားရည်၊ ပျားဖယောင်း၊ ပျားဝတ်မှုန်များကို ရရှိသည့် အကျိုးကျေးဇူး အပြန်အလှန် ရရှိစေပါသည်။

ကမ္ဘာပေါ်မှာ ပျားအမွှေးအမျှင်ကလေးများစွာ ရှိနေပြီး လူ့အသက်တမ်းတော့ ခုနစ်ဆယ် (၄)နှစ်သာ ကျန်ရှိနိုင်မယ်၊ ပျားအမွှေးအမျှင်မရှိ၊ ဝတ်မှုန် ကျန်ရှိလည်းမရှိ၊ အဝတ်မရှိလာလည်းမရှိ၊ ထိခွေးနဲ့လေးတွေလည်းမရှိ၊ လူသားဆို တာလည်းမရှိ ဖြစ်လိမ့်မယ်။
 ဆယ်ဘယ် ဘိုင်းစတိုင်း

ပျားမျိုးများ

ကမ္ဘာပေါ်တွင် ပျားမျိုးစိတ်ပေါင်း ၂၀၀၀၀ ကျော်ရှိပြီး သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ပြောင်းလဲခြင်း၊ သစ်တောများပြုန်းတီးလာခြင်းနှင့် လူသားများ နေရာချဲ့ထွင်လာခြင်းတို့ကြောင့် မျိုးပြုန်းခဲ့ရကြောင်း ကမ္ဘာ့သုသေတနပညာရှင်များမှ မှတ်တမ်းတင်ဖော်ပြထားပါသည်။ ပျားမျိုးစိတ်အားလုံးသည် ပျားရည်ထုတ်လုပ်နိုင်သော ပျားမျိုးများမဟုတ်ကြပါ။ ဝတ်ရည်စုပျား(Honey Bee) ဆိုသည်မှာ ပန်းပွင့်များမှ ပန်းဝတ်ရည်ကိုစားသုံး၍ ပျားရည်ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ အစုဖွဲ့ဖြင့်နေထိုင်ခြင်းနှင့် ပန်းပွင့်များ သန္ဓေအောင်ပြီး အသီးနှင့်မျိုးစေ့များရရှိစေရန် ဝတ်မှုန်ကူးပေးခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်ပေးပါသည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဝတ်ရည်စုပျားမျိုးစိတ် (၁၉)မျိုးရှိပြီး အဆိုပါမျိုးမှ ထပ်မံခွဲထွက်သော မျိုးစိတ်ပေါင်း(Sub-species) (၄၃)မျိုးရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဒေသတွင်း ပျားမျိုးရင်းများဖြစ်သော သစ်ခေါင်းပျား(*Apis cerana*)၊ ပျားကြီးမျိုး(*Apis dorsata*)၊ ပျားကြီးမျိုးစိတ်(*Apis laboriosa*)၊ ယင်ပျားမျိုး(*Apis florea*)၊ ယင်ပျားမျိုးစိတ်(*Apis andreniformis*) တို့ကိုဒေသအလိုက် တွေ့ရှိရပြီး ဥရောပပျားမျိုးဖြစ်သော အေပစ်စ်မယ်လီဖယ်ရာ(*Apis mellifera*) ပျားမျိုးစိတ်(၇)မျိုးအား စစ်တမ်းများအရ အများဆုံးတွေ့ရှိကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည် -

- (၁) *Apis mellifera mellifera*
- (၂) *Apis mellifera lingustica*
- (၃) *Apis mellifera carnica*
- (၄) *Apis mellifera anatillica*
- (၅) *Apis mellifera siciliana*
- (၆) *Apis mellifera buckfast*
- (၇) *Apis mellifera caucasica*

ပျားသဘာဝ

ပျားအုံတစ်အုံ၌ ပျားဘုရင်မ(Queen)၊ ပျားထီး(Drone)နှင့် လုပ်သားပျား(Worker) တို့ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားပြီး ပျားအုံတစ်အုံတွင် ပျားဘုရင်မတစ်ကောင်သာပါရှိကာ ဥဘဝမှ အရွယ် ရောက်ချိန်ထိ ၁၆ ရက်ကြာပါပြီး အဓိကလုပ်ငန်းတာဝန်မှာ မျိုးဆက်ပြန့်ပွားရန်အတွက် ဥချပေးခြင်းနှင့် ပျားများ မိမိ၏လုပ်ငန်းတာဝန်များထမ်းဆောင်စေရန် လှုံ့ဆော်ပေးခြင်းတို့ လုပ်ဆောင်ပါသည်။ ဘုရင်မတစ်ကောင်သည် ၈-၉ နှစ်ကြာ အသက်ရှင်နေထိုင်နိုင်ပြီး တစ်ရက်လျှင် ဥ ၁၅၀၀ ခန့် အုပေးနိုင်ပါသည်။

ပျားထီး၏ ခန္ဓာကိုယ်အရွယ်အစားမှာ လုပ်သားပျားထက် ကြီးမားပါသည်။ ဥဘဝမှအရွယ် ရောက်ချိန်ထိ ၂၄ ရက်ကြာပြီး အဓိကလုပ်ငန်းတာဝန်မှာ ဘုရင်မနှင့်မိတ်လိုက်ရန်ဖြစ်ပြီး ပျားဘုရင်မနှင့်မိတ်လိုက်ရန်အတွက် သက်မှတ်ထားသော မိတ်လိုက်ဇုန်(Drone Congregation Area- DCA) နေရာ၌ ပျားဘုရင်မနှင့် အောင်မြင်စွာမိတ်လိုက်ပြီးလျှင် ထိုနေရာမှာပင် သေဆုံးရပါသည်။

ပျားမ(လုပ်သားပျား)သည် ပျားအုံတစ်အုံတွင် အရေအတွက် အများဆုံးပါဝင်ပြီး ဘုရင်မနှင့် ပျားထီးတို့ထက် အရွယ်အစားသေးငယ်ပါသည်။ ဥဘဝမှ အရွယ်ရောက်ချိန်ထိ ၂၁ ရက်ကြာမြင့်ကာ မျိုးပွားခြင်း မပြုလုပ်နိုင်ဘဲ မွေးဖွားချိန်မှ သေဆုံးချိန်ထိ အလုပ်လုပ်ရပါသည်။ အဓိကလုပ်ငန်းတာဝန်မှာ ဝတ်ရည်၊ ဝတ်မှုန်များသိမ်းဆည်းပေးခြင်းနှင့် အစာရှာဖွေခြင်းလုပ်ငန်းအား လုပ်ဆောင်ပေးပါသည်။ လုပ်သားပျားများ၌ ချိတ်ပုံစံအဆိပ်ဆူးပါရှိကာ ရန်သူအားတိုက်ခိုက်ရန် အရေပြားအတွင်း ထိုးသွင်းပြီးနောက် အဆိပ်ဆူးပြုတ်ထွက်ကာ သေဆုံးကြရပါသည်။

ပျားအုံတစ်အုံတွင်ရှိသော ဝတ်ရည်စုပျားပုံ

ဝတ်မှုန်ကူးခြင်း

ဝတ်မှုန်ကူးခြင်းဆိုသည်မှာ ပန်းပွင့်၌ပါဝင်သော အဖိုဝတ်မှုန်ကို ပန်းပွင့်မှာရှိသော အမဝတ်မှုန်ခံထိပ်ပေါ်သို့ ကျရောက်ဝတ်မှုန်ကူးပေးခြင်းဖြင့် သန္ဓေအောင်စေပြီး အသီးနှင့်အစေ့များ ဖြစ်လာခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ဝတ်မှုန်ကူးပေးရန်အတွက် ပျားအပါအဝင် ပိတုန်း၊ လိပ်ပြာ၊ ငှက်များနှင့် အခြားသောတိရစ္ဆာန်များနှင့် အင်းဆက်ပိုးများ ပါဝင်ကြသည်။ ကမ္ဘာ့စားနပ်ရိက္ခာအဖွဲ့၏

ဖော်ပြချက်အရ ပန်းပွင့်သောအပင်များ၏ ၈၀% ခန့်သည် ဝတ်မှုန်ကူးပေးသူအကူအညီဖြင့် သန္ဓေအောင်စေပြီး အသီးနှင့်အစေ့များ ရရှိခြင်းဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် အဓိကစိုက်ပျိုးသော သီးနှံပင်များမှ အသီးနှင့်အစေ့များ အထွက်နှုန်းပိုမိုတိုးပွားရရှိရန်အတွက် ဝတ်မှုန်ကူးရန် လိုအပ်ပါ သည်။ ပျားများသည် ပန်းပွင့်များအားဖျက်ဆီးသောကြောင့် အသီးမသီးခြင်း၊ အသီးများပုပ်ခြင်း စသော ရှေးအယူအဆများရှိနေခြင်းကြောင့် စိုက်ပျိုးသူနှင့် မွေးမြူသူများကြား နားလည်မှုလွဲမှား သည့် ပြဿနာများရှိသကဲ့သို့ သီးနှံခင်းများအား ဓာတုပိုးသတ်ဆေးများသုံးစွဲခြင်းနှင့် ပျားရောဂါများ ကြောင့် ပျားများသေဆုံးနှုန်းမြင့်မားပြီး ပျားကောင်ရေလျော့နည်းလာသည်ကို စစ်တမ်းများအရ တွေ့ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပျားမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းသည် တောင်သူများ၏စိုက်ခင်းမှ သီးနှံပင်များ သာမက သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ရှိအပင်များအား ဝတ်မှုန်ကူးပေးသော အကျိုးပြုလုပ်ငန်းဖြစ်သည့် အတွက် စိုက်ပျိုးသူနှင့်မွေးမြူသူ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အပြန်အလှန်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် တစ်ဖက်တစ်လမ်းမှ သဘာဝဂေဟစနစ်အား ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရာလည်း ရောက်ပေသည်။

နေကြာစိုက်ခင်းအတွင်း ဝတ်မှုန်ကူးရန်ချထားသည့် ပျားအုံကို စစ်ဆေးနေပုံ

အကျိုးကျေးဇူး

ပျားမွေးမြူရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာခြင်းဖြင့် ဝတ်မှုန်ကူးခြင်း ပိုမိုလုပ်ဆောင်နိုင်ပြီး တောင်သူ များ သီးနှံအထွက်တိုးရုံသာမက ပျားမွေးသူများပါ အပြန်အလှန်အကျိုးရှိစေခြင်း၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ဂေဟစနစ်ကို ထိန်းသိမ်းနိုင်ခြင်းကြောင့် လူသားအကျိုးပြုလုပ်ငန်း တစ်ခုဖြစ်ခြင်း၊ တစ်နိုင်တစ်ပိုင် မှသည် စီးပွားဖြစ်သည်အထိ တိုးချဲ့မွေးမြူနိုင်ပြီး ရေရှည်တည်တံ့သော မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းတစ်ခု ဖြစ်သည့်အပြင် ပျားထွက်ပစ္စည်းများအား ရောင်းချခြင်းဖြင့် မိသားစုဝင်ငွေတိုးပွားစေခြင်း စသည့် အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိစေပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပျားမွေးမြူရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်အတွက် ဒေသနှင့်ကိုက်ညီသော မျိုးရိုး ဗီဇကောင်းမွန်သော ပျားမျိုးများရရှိစေရန် ပျားဘုရင်မမွေးမြူခြင်းနှင့် မေထုန်မဲ့နည်းဖြင့် မျိုးအောင် ဘုရင်မမွေးမြူခြင်းနှင့် ခေတ်မီဆန်းသစ်သော ပျားမွေးမြူရေးနည်းစနစ်များ ဖွံ့ဖြိုးလာစေရေး သုတေသနလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့်အပြင် မြန်မာနိုင်ငံမှထွက်ရှိသော ပျားရည်နှင့် ပျားထွက်ပစ္စည်းများအား ပြည်တွင်းစားသုံး၍ ပြည်ပသို့တင်ပို့နိုင်ရန် ဈေးကွက်ဝင် တန်ဖိုးမြင့်ထုတ် ကုန်ကွင်းဆက်ဆိုင်ရာ သုတေသနလုပ်ငန်းများ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်းနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဂေဟစနစ်ကို ထိန်းသိမ်း၍ စိုက်ပျိုးရေးနှင့်မွေးမြူရေး အပြန်အလှန်အကျိုးပြု သည့် ပျားမျိုးစိတ်များအကြောင်း ရေးသားတင်ပြလိုက်ရပါသည်။

ဒေါက်တာသက်ပိုင်ဦး(မွေး/သု)